

ภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในตัวละครแนวคนธรรมดาสามัญ กรณีศึกษาเกิ่งชิงกวงจากละครโทรทัศน์ เรื่องชิงกวงซันลัน

ลลิดา วิษณุวงศ์¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล lalida.wi@ku.th

The Chinese Image reflects in the Commoner Genre Character: Case Study of Geng Xingguang from the TV Series “Bright Star”

Lalida Wissanu Wong¹

¹ Faculty of Humanities, Kasetsart University, E-mail: lalida.wi@ku.th

Article Info

Article Type: Research article

Article History:

Received: June 1, 2023

Revised: September 29, 2023

Accepted: October 12, 2023

คำสำคัญ

ภาพสะท้อน, ความเป็นจีน, ตัวละครแนวคนธรรมดาสามัญ, ชิงกวงซันลัน

Keywords:

Reflection of Chinese, Chinese Characters, Commoner Character, Xingguang Canlan, "Bright Star"

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในตัวละครแนวคนธรรมดาสามัญ (小人物) กรณีศึกษาเกิ่งชิงกวง (耿星光) จากละครโทรทัศน์ เรื่องชิงกวงซันลัน (星光灿烂) ผลการศึกษาพบว่า ภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏสามารถเชื่อมโยงบริบททางวัฒนธรรมจีนที่เป็นแก่นแท้ของการดำเนินชีวิต ซึ่งมี 4 ประเด็น ได้แก่ 1. ความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ 2. คุณธรรมและจริยธรรม 3. ความกตัญญู และ 4. การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคนรอบข้าง ตัวเอกเกิ่งชิงกวงจึงเป็นภาพตัวแทนในการนำเสนอสิ่งที่สังคมจีนในปัจจุบันควรรักษาไว้ เพื่อให้เห็นความสำคัญความเมตตาต่อผู้อื่น ความเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ อันหนึ่ง คุณธรรมและจริยธรรมอันดีนี้เป็นสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ที่ควรค่าแก่การรักษา มนุษย์จะเป็นคนที่สังคมยอมรับ ไม่ได้ดูที่เป็นคนเก่งหรือไม่เก่ง แต่ขึ้นอยู่กับว่าเป็นคนดีหรือไม่ดี ซึ่งคำว่า “ดี” เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในตัวละครตัวนี้

Abstract

This article aims to explore the portrayal of Chinese identity within the context of ordinary character archetypes (小人物) through the case study of Geng Xingguang (耿星光) from the TV drama series "Bright Star" (星光灿烂). By examining the character, it becomes evident that the reflection of Chinese identity is closely tied to the authentic cultural context of Chinese life, encompassing four essential aspects: 1) love and compassion for others, 2) morality and ethics, 3) gratitude, and 4) a positive influence on those around them. Geng Xingguang, the protagonist, serves as a prime example of the values that modern Chinese society should uphold, emphasizing the significance of empathy, understanding, and caring for others, as well as the preservation of these virtues and ethics rooted in traditional Chinese culture. The character highlights the notion that an individual's acceptance within society is not solely determined by their intelligence or ability but rather by their moral character. The concept of "goodness" serves as a moral standard that shines through in this character study.

* Corresponding author: Lalida Wissanu Wong

E-mail address: lalida.wi@ku.th

1. บทนำ

ละครโทรทัศน์เป็นสื่อบันเทิงที่ได้รับความนิยม ที่ทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพราะเนื้อหาเสนอความเป็นไปต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างรวดเร็ว ธเนศ เวศร์ภาดา (2560, น.328) กล่าวว่า “ละครเป็นรูปแบบหนึ่งของวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture)” ละครโทรทัศน์จึงเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพสังคมและเป็นสื่อที่โน้มน้าสังคมได้ หากเราดูละครโทรทัศน์ด้วยแนวทางการวิจารณ์ จะสามารถสร้างคนดูละครที่มีคุณภาพ มีรสนิยมอันดีที่จะกลั่นกรองเอาสาระที่ซ่อนเร้นมาอภิปรายในเชิงสร้างสรรค์ได้มากมาย เพราะการดูละคร การตีความตัวละครและการวิเคราะห์โครงเรื่อง ช่วยการเชื่อมโยงความคิดสู่ชีวิตจริง การวิจารณ์เหล่านี้เป็นวิธีการดูละครที่ทำให้เราเข้าใจทั้งข้อดีและข้อเสียมากมาย (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2560, น.281) เนื่องจากการสอนคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษาอาจไม่ได้รับความสนใจหรือไม่สามารถเข้าถึงผู้คนได้ทุกกลุ่ม ดังนั้น ละครโทรทัศน์เรื่องนี้ นอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังสะท้อนสังคมและส่งต่อแนวคิดค่านิยมเป็นอย่างดี ละครโทรทัศน์เรื่องชิงกวางซันลัน (星光灿烂) นำเสนอแนวคิดและคุณธรรมในการใช้ชีวิตของผู้คนในเมืองใหญ่ที่หลงผิดและมีความสับสนในชีวิต ซึ่งละครหลายเรื่องได้รับแรงบันดาลใจหรือดัดแปลงมาจากชีวิตจริง ธเนศ เวศร์ภาดา (2560, น.281) กล่าวว่า “ดูละครแล้วย้อนดูตัว” ซึ่งเป็นวาทกรรมเกี่ยวกับการวิจารณ์ละครแนวศีลธรรม และดังที่ กมลชนก โตสงวน (2565, น.85) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์เป็นสื่อสอนใจให้แก่คนดู ช่วยขัดเกลาสังคม ละครโทรทัศน์จึงเป็นอำนาจอ่อน (Soft Power)¹ ที่ให้ผลลัพธ์ได้ดีไม่ต่างจากการอบรมสั่งสอน

ภาพยนตร์เรื่องฟอร์เรส กัมพ์ (Forest Gump) เข้าฉายในปี ค.ศ. 1994 ต่อมาได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทำให้วรรณกรรมได้รับความสนใจโดยเฉพาะการนำเสนอตัวละครแนวสามัญชนที่มีลักษณะพิเศษแบบนี้ ดังที่ จูดีธ พี. ซินเซอร์² (2538, น.91) กล่าวว่า ความนิยมที่เกิดขึ้นจากเรื่อง ฟอร์เรส กัมพ์ นั้น นำเหลือเชื่อ มองโดยผิวเผินเป็นภาพยนตร์ประเภทสุขนาฏกรรมที่นำเสนอความจริงใจ ความไร้เดียงสาของตัวเอก รวมถึงการผจญภัยต่าง ๆ ที่น่าติดตามและดำเนินไปราวกับเทพนิยาย แต่ที่จริงแล้วความนิยมในภาพยนตร์เรื่องฟอร์เรส กัมพ์ คือ การให้คุณค่ากับแนวคิดความเป็นคริสเตียน (Christian perspective) แบบใหม่ อาทิ การให้คุณค่าแก่คนในครอบครัว ให้ความสำคัญกับความปรารถนาดี ทั้งมีการนำเสนอ “ความฝันของชาวอเมริกัน” (American Dream³) ในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ

ตัวละครแนวคนธรรมดาสามัญ (小人物) ลักษณะนี้ปรากฏในวรรณคดีรัสเซียในศตวรรษที่ 19 ซึ่งกำหนดให้ “สามัญชน” เป็นตัวเอก ให้ความสำคัญกับชีวิต จิตวิทยา และชะตากรรมของคนธรรมดา และแสดงให้เห็นความเจ็บปวดที่ได้รับจากสังคม ซึ่งประเภทของ “วรรณกรรมคนธรรมดา” (平民文学) นั้นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงชาวจีน ชื่อโจ้วจั่วเหวิน (周作人) กล่าวถึงความสำคัญไว้ว่า “หวังว่าโลกวรรณกรรมจะสามารถเล็งการนำเสนอเรื่องราวของชนชั้นสูงและความหรูหราฟุ้งเฟ้อและเปลี่ยนมานำเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้นของกลุ่มคนที่ด้อยกว่า และเป็นเสียงข้างมากของสังคมเหล่านี้” (เชียวจินอู๋ และหลี่จียาฮุย, 2560, น.81) เพราะตัวละครที่เป็นคนธรรมดาเหล่านี้ เป็นตัวละครกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมและเป็นการสำคัญในการพัฒนาสังคม ซึ่งตัวเอกที่เป็นคนธรรมดาสามัญที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ฟอร์เรส กัมพ์ หรือชิงกวาง ตัวละครเหล่านี้ได้มองเป็นกลุ่มเปราะบางในโครงสร้างทางสังคม แต่พวกเขาเป็นกลุ่มหนึ่งในสังคมที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมได้ หากทุกฝ่ายให้การยอมรับและการสนับสนุน

ในประเทศจีนสื่อบันเทิงนำเสนอเรื่องราวตัวละครแนวสามัญชนในลักษณะนี้ อาทิ เรื่อง เยี่ยเซินเหินปู้จิ้ง (夜深人不静) (1996) เรื่อง หลิวเหล้าเก็น (刘老根) (2002) เรื่อง เหลยเกอเหล้าพัน (雷哥老范) (2010) เรื่อง เหมยโกวเหมยเหิน (猴头猴脑) (2016) เรื่อง เซิงหัวโหยวเตียนเถียน (生活有点甜) (2016) แม้มีไม่มากแต่มีการผลิตเนื้อหาประเภทนี้อีกอย่างต่อเนื่อง

¹ อำนาจอ่อน (Soft Power) คือ การขยายอิทธิพลและการเปลี่ยนแปลงความคิด ทำให้ผู้คนมีส่วนร่วมหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อื่นโดยไม่ใช้อำนาจแข็ง (Hard Power) อย่างอำนาจเศรษฐกิจ อำนาจทางกฎหมาย และอำนาจทางการทหาร เพื่อบีบบังคับให้ต้องยอมปฏิบัติตาม

² อ่านเพิ่มเติมใน จูดีธ พี. ซินเซอร์ (Judith P. Zinsser). (2538). ตีแผ่ประวัติศาสตร์ การศึกษา และคุณธรรม—เหตุใด เรื่องฟอร์เรส กัมพ์ จึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก? (Real History, Real Education, Real Merit— or Why Is “Forest Gump” so popular?). *วารสารประวัติศาสตร์สังคม (Journal of Social History)*. (29), 91-97.

³ **American dream**: the ideal by which equality of opportunity is available to any American, allowing the highest aspirations and goals to be achieved. (<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/us/definition/english/the-american-dream>)

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาละครโทรทัศน์ เรื่อง ชิงกวงซันลัน (星光灿烂) (2015) เป็นละครโทรทัศน์ที่นำเสนอเรื่องราวของตัวเอกสามัญชนที่มีลักษณะพิเศษแบบนี้ได้น่าสนใจ ซึ่งเรื่องชิงกวงซันลันจะนำเสนอภาพสะท้อนความเป็นจีนผ่านตัวละครเอก จากมุมมองของคนธรรมดาคนหนึ่ง ที่ถูกคนอื่นเรียกว่าเป็นเจ้าโง่ จากคนชนบทที่ชะตาชีวิตจับผลัดจับผลูกลายเป็นแรงงานหลบหนีเข้าเมือง โดยมีเรื่องราวการต่อสู้ชีวิตที่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมเป็นอย่างดี ซึ่งเนื้อเรื่องนำเสนอทั้งความกตัญญู จิตใจที่อ่อนโยน การมีคุณธรรมและความเมตตา ช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ นอกจากนี้ นำเสนอทัศนคติการมองโลกในแง่ดีของตัวเอก ชิงกวงซันลันจึงเป็นละครโทรทัศน์แนวสุขนาฏกรรมที่นำเสนอชีวิตคนธรรมดาคนหนึ่งในสังคมจีนที่ให้ออกคิดในการดำเนินชีวิต และภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในตัวเอกเกิงชิงกวง (耿星光) ได้อย่างชัดเจน

การนำเสนอภาพลักษณ์ของวีรบุรุษในอดีตส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนชั้นสูงหรือเป็นผู้ยิ่งใหญ่ แต่มิติสังคมปัจจุบันภาพของวีรบุรุษได้แทนที่ด้วยบุคลธรรมดาแต่เป็นผู้มีคุณธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ชาติ ตัวละครเอกเรื่องนี้จึงสะท้อนภาพลักษณ์มิติใหม่ของสังคมจีนปัจจุบันที่วีรบุรุษเป็นเพียงบุคลธรรมดา (วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร, กนกพร นุ่มทอง และ ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม, 2565, น.315) ซึ่งในปัจจุบันคนธรรมดาหรือสามัญชนก็สามารถเป็นบุคลตัวอย่างหรือภาพตัวแทนที่สังคมต้องการได้ แม้โครงเรื่องชิงกวงซันลันจะมีตัวเอกเป็นสามัญชนที่มีลักษณะพิเศษคือ เรียนรู้ได้ค่อนข้างช้าและพูดจาติด ๆ ขัด ๆ แต่ตัวเอกมีความอดทนมุ่งมั่นและยึดมั่นในความถูกต้องซึ่งโครงเรื่องคล้ายกับภาพยนตร์ เรื่องฟอร์เรส กัมพ์ อย่างไรก็ตาม ภาพสะท้อนความเป็นจีนที่นำเสนอผ่านตัวเอกเกิงชิงกวง ในละครเรื่องชิงกวงซันลันมีเอกลักษณ์ความเป็นจีนโดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม เนื้อเรื่องนำเสนอภาพลักษณ์และคุณลักษณะของบุคลที่พึงประสงค์ของสังคมจีนในปัจจุบัน ได้แก่ การมีคุณธรรม มีความกตัญญู มีความเมตตาและการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งภาพสะท้อนความเป็นจีนเหล่านี้ได้นำเสนอผ่านตัวเอกของเรื่อง ซึ่งช่วยการขัดเขลาทางสังคมเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

อีกประการหนึ่ง ในเนื้อเรื่องนำเสนอแนวคิดภาพสะท้อนความเป็นจีนที่น่าสนใจซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดลัทธิเต๋าหลายประการ โดยส่วนใหญ่เป็นแนวความคิดความเชื่อที่สำคัญของชาวจีน เช่น ความตอนหนึ่งในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง บทที่ 65 (《道德经·第六十五章》) กล่าวว่า “ความดีคือการดำเนินตามวิถีเต๋า ไม่ใช่ผู้ที่ฉลาด แต่เป็นผู้ที่โง่เขลา” (“古之善为道者，非以明民，将以愚之”) ในความคิดของลัทธิเต๋า ความโง่เขลานั้นอ้างอิงถึงความเรียบง่ายและใจบริสุทธิ์ ความโง่เขลาไม่ใช่เรื่องไม่ดีหรือเรื่องเสียหาย แต่เป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ประการหนึ่ง ที่สามารถทำความเข้าใจและนำมาปฏิบัติได้จริง ดังนั้นชาวจีนจึงมีสำนวนสุภาษิตที่กล่าวว่า คุณธรรมอันยิ่งใหญ่เหมือนหนึ่งโง่เขลา (“大智若愚”) (เฟิงไห่ยวหลาน, 2563, น.131) ซึ่งแนวคิดลัทธิขงจื้อและแนวคิดลัทธิเต๋าทั้งสองเป็นแนวคิดหลักที่มีอิทธิพลร่วมกันส่งผลต่อความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในตัวละครแนวสามัญชน (小人物) กรณีศึกษาเกิงชิงกวง (耿星光) จากละครโทรทัศน์ เรื่องชิงกวงซันลัน (星光灿烂) ผ่านเนื้อเรื่องและบทสนทนา

3. ข้อตกลงเบื้องต้น

3.1 การแปลเนื้อหาและบทสนทนาในละครโทรทัศน์ ผู้วิจัยเป็นผู้แปลและถ่ายทอดเสียง โดยใช้เกณฑ์การถ่ายทอดเสียงเป็นภาษาไทยโดยยึดตามเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย ของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปีพุทธศักราช 2543 เป็นหลัก แต่ปรับให้ง่ายลงตามข้อ 3.2 ในเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งอนุโลมให้ถอดเสียง zh ch sh เป็น จ/ช/ฉ; ส/ซ โดยไม่ขีดเส้นใต้ก็ได้ ส่วนคำที่ใช้แพร่หลายแล้วในภาษาไทยใช้ตามความนิยมเดิม ทั้งนี้ผู้วิจัยให้อักษรจีนไว้ในวงเล็บเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรกเพื่อสะดวกต่อการค้นคว้า

3.2 คำจำกัดความคำว่า เสี่ยวเหรินอู่ (小人物) ในภาษาจีน มีความหมายว่า เป็นคนธรรมดาที่มีฐานะต่ำต้อย ไม่มีชื่อเสียง ตำแหน่งฐานะหรือทรัพย์สินสมบัติ หมายถึง คนธรรมดาหรือคนธรรมดาสามัญทั่วไป ซึ่งในบทความนี้ใช้คำว่า คนธรรมดาสามัญ

4. การทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดความเป็นจีน

ความเป็นจีนตั้งอยู่บนรากฐานความคิดและความเชื่อที่สั่งสมมานับพันปี ตั้งแต่สมัยชุนชิวจันกั๋ว (春秋战国) 770-221 ปีก่อนคริสตกาล ในยุคนั้นก่อเกิดปัญหาชน บัณฑิต ปราชญ์เมธีจำนวนมากจนก่อตั้งเป็นสำนักคิดต่าง ๆ เรียกว่าเป็น ยุคร้อยบุปผาเบ่งบานทั่วแผ่นดิน ความคิดร้อยสำนักประชันกันสร้างชื่อ (百花齐放、百家争鸣) เมื่อความคิดและความเชื่อผ่านกระบวนการพัฒนาจึงตกตะกอน เป็นระบบแนวคิด จนก่อตั้งเป็นแนวคิดสำนักต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยจันกั๋ว (战国) ประมาณ 475-221 ปีก่อนคริสตกาล ซึ่งปรากฏแนวคิดกระแสหลัก 4 แนวคิด (四大学派) ที่มีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อของชาวจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ แนวคิดลัทธิขงจื๊อ (儒家) แนวคิดลัทธิเต๋า (道家) แนวคิดสำนักมั่วจยา (墨家) และแนวคิดสำนักนิติธรรม (法家) ซึ่งทั้งสี่แนวคิดดังกล่าวมีการแลกเปลี่ยน การผสมผสานและการแบ่งแยก จนมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเรื่อยมา ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (西汉) ซึ่งแนวความคิดลัทธิขงจื๊อได้กลายเป็นแนวความคิดกระแสหลักของชาวจีนตั้งแต่นั้นมา (หนึ่งจี้หมิง, 2561, น.71-74)

วัฒนธรรมจีนเมื่อกล่าวถึงคุณธรรมของบุคคล ท่านขงจื๊อให้ความสำคัญเรื่องเมตตาธรรม (仁 เหริน) และคุณธรรม (义 อี้) โดยเฉพาะเรื่องเมตตาธรรมเป็นแนวคิดรูปธรรมมากกว่าคุณธรรม เพราะเป็นข้อกำหนดทางธรรมจึงคล้ายศีลธรรมซึ่งเป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงกับรูปแบบและข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งท่านขงจื๊ออธิบาย ว่าการมีเมตตาธรรมนั้นคือ การรักผู้อื่น (爱人) นั่นเอง (เฟิงโหย่วหลาน, 2563, น.59-60) คัมภีร์หลุนอี่ว (论语) เป็นหนึ่งในคัมภีร์หลักของแนวคิดลัทธิขงจื๊อ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อสังคมจีน โดยเฉพาะเรื่องเมตตาธรรม (仁 เหริน) และคุณธรรม (义 อี้) ในบทเมตตาธรรมภายใน วรรคที่ 4 (论语·里仁·第四) อธิบายความตอนหนึ่งได้ว่า สุภาพบุรุษเข้าใจและปฏิบัติตามคุณธรรมและศีลธรรม ส่วนคนเห็นแก่ตัวนั้นจะรู้จักแค่ประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น (“君子喻于义，小人喻于利”) (หลี่หงเจิน และหลี่จิงจิง, 2558, น. 29) สอดคล้องกับที่ ฟัน ดอกบัว (2563, น. 91-94) กล่าวว่า ปรัชญาขงจื๊อสอนให้อนุรักษจารีตประเพณีและเน้นเรื่องความกตัญญูทวดเวทที่ต่อผู้มีพระคุณ ความสำเร็จของปรัชญาขงจื๊ออยู่ที่คุณธรรม ซึ่งความยุ่งยากที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นก็เพราะคนไม่ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ การจะทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ได้ต้องเริ่มต้นจากคุณธรรมของปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นรากเหง้าแห่งความเจริญทั้งปวง เห็นได้ว่าแนวความคิดลัทธิขงจื๊อเป็นรากฐานความคิดของชาวจีน ให้ความสำคัญการมีเมตตาธรรมและคุณธรรมของปัจเจกบุคคล โดยแสดงออกด้วยการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีความรักและเมตตาต่อผู้อื่น

คุณธรรมและความกตัญญูที่ปรากฏในตัวเอกเก็งชิ่งกงจึงสะท้อนภาพความเป็นจีนชัดเจน วัฒนธรรมจีนให้ความสำคัญกับความกตัญญู (孝) เป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวว่า “กตัญญูรู้คุณ คือ คุณธรรมอันดับแรก” (“百善孝为先”) เป็นข้อความที่ปรากฏในหนังสือ เรื่องเหว่ยหลูเยี่ยฮว่า (《围炉夜话》) ซึ่งเป็นวรรณกรรมยอดนิยม (通俗读物) ของแนวคิดลัทธิขงจื๊อ ของหวังหย่งปิน (王永彬) นักวิจารณ์วรรณกรรมที่มีชื่อเสียงในช่วงปลายราชวงศ์ชิง⁴ แนวคิดลัทธิขงจื๊อกำหนดแบบแผนพฤติกรรมสมาชิกของสังคมในอุดมคติ โดยใช้การศึกษาและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สมาชิกควบคุมสังคมจากภายนอกสู่ภายใน (อดิชาติ คำพวง และ อรอนงค์ อินสอาด, 2562, น.126) อนึ่ง แนวคิดลัทธิขงจื๊อใช้คำว่า “เต๋า” ในฐานะเป็น “วิถีธรรม” ที่กำหนดขึ้นโดยมนุษย์ เพื่อเป็นระเบียบให้ดำเนินตาม อันนำไปสู่ความดีของสังคม คำว่า “วิถี” หรือ “เต๋า” สามารถนำไปขยายคำต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของวิถีที่ต้องการให้บรรลุถึง อาทิ วิถีของ “เหริน” (仁道) หมายถึง วิถีที่นำสู่มนุษยธรรม วิถีของ “เซี่ยวเต๋า” (孝道) หมายถึง วิถีที่นำสู่กตัญญูตาธรรม เป็นต้น (ปกรณ ภูมิบุญ, 2559, น.53) การให้ความรู้และการอบรมตามแนวคิดลัทธิขงจื๊อจึงเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมของสังคมจีน ที่จะช่วยขัดเกลาให้มีเมตตาธรรม คุณธรรมและนำความกตัญญูไปเป็นส่วนหนึ่งการพัฒนาบุคลิกภาพแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดความปรองดองและการมีสัมพันธภาพที่ดีในสังคม

⁴ อ่านเพิ่มเติม เว็บไซต์กู้อีวเหวิน(古诗文网), หัวข้อ ตัวบทเหว่ยหลูเยี่ย ฮว่า (围炉夜话) 围炉夜话全文_古诗文网 (gushiwen.cn), สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2565.

อนึ่ง ในเนื้อเรื่องนำเสนอแนวคิดและภาพสะท้อนความเป็นจีนที่น่าสนใจหลายประการ ที่สอดคล้องกับแนวความคิดลัทธิเต๋าและเป็นแนวความคิดความเชื่อที่สำคัญของชาวจีน วิธีแห่งเต๋ามุ่งหมายให้ผู้คนสลัดทิ้งสิ่งพันธนาการออกจากจิต ตลอดจนมุ่งให้ผู้คนดำรงตนอย่างเรียบง่าย มักน้อย สันโดษและสมถะ ไม่ประพฤติปฏิบัติตนขัดแย้งกับธรรมชาติ (นิโธร จิตวิสุทธิ, 2564, น.21) สอดคล้องกับ ความตอนหนึ่งในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง บทที่ 65 (《道德经 第六十五章》) ที่กล่าวว่า ความดีคือการดำเนินตามวิถีเต๋า ไม่ใช่ผู้ที่ฉลาด แต่เป็นผู้ที่โง่เขลา (“古之善为道者，非以明民，将以愚之”) ตามแนวคิดลัทธิเต๋านั้น ความโง่เขลาอ้างอิงถึงความเรียบง่ายและมีจิตใจที่บริสุทธิ์ ความโง่เขลาจึงไม่ใช่เรื่องที่สื่อความหมายในทางลบ แต่กลับเป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ประการหนึ่งหากสามารถทำความเข้าใจและนำมาปฏิบัติได้จริง จึงมีสำนวนสุภาษิตจีนที่กล่าวว่า คุณธรรมอันยิ่งใหญ่เสมือนหนึ่งโง่เขลา (“大智若愚”) (เฟิงไห่หวลลัน, 2563, น.131)

ดังที่กล่าวข้างต้น คุณธรรมอันยิ่งใหญ่เสมือนหนึ่งโง่เขลา ปัญญามนุษย์ไม่ใช่ปัญญาของการแก่งแย่งแข่งขันหรือการแสวงหาผลประโยชน์ แต่เป็นปัญญาในแง่ของการดำเนินชีวิตในสังคม การเข้าใจตัวเองอย่างถ่องแท้และเป็นสุข ซึ่งถือเป็นปัญญาแห่งการเข้าใจตัวเองและการอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งแนวคิดลัทธิขงจื้อและแนวคิดลัทธิเต๋าทิ้งสองเป็นแนวคิดหลักที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีน

พฤติกรรมของตัวเอกเกิงชิ่งกวงยังสะท้อนความเป็นจีนตามแนวคิดมั่วจยา (墨家) เรื่องการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอแม้ตัวเองจะลำบาก ดังที่ ฟัน ดอกบัว (2563, น. 106-108) กล่าวเกี่ยวกับการความเมตตาปราณีต่อเพื่อนมนุษย์ตามแนวคิดมั่วจื้อไว้อย่างน่าสนใจว่า ก่อนกระทำการใด ให้พิจารณาว่า การกระทำนั้นเป็นความรักผู้อื่นด้วยหรือไม่ เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมด้วยหรือไม่ ควรมอบความรักความเมตตาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้น หรือที่เรียกว่าความรักสากล มั่วจื้อเห็นว่า คนเราควรมีความเห็นอกเห็นใจกัน เห็นทุกคนเป็นเสมือนตนเอง สอดคล้องกับที่ ปกรณ์ ลิ้มปณฺสรณ์ (2556, น. 29-30, 39) กล่าวถึง คัมภีร์มั่วจื้อ บทที่ 14-16 เรื่องหลักการรักร่วมกัน หรือเจียนไ้อ์ (兼爱) ความว่า ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเกิดจากผู้คนต่างแก่งแย่งเบียดเบียนกัน นั่นคือสังคมไม่มีความรักที่มีต่อกัน มั่วจื้อจึงสนับสนุนให้สมาชิกในสังคมแสดงความรักต่อกันอย่างเท่าเทียม “รักญาติของผู้อื่น ดุจดั่งรักญาติของตนเอง” รักคนอื่นดังหนึ่งรักตัวของตัวเอง ไม่แบ่งแยกฐานะหรือชนชั้นและไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์พิเศษใด ๆ

เห็นได้ว่าคำว่า ความเป็นจีนมีความหมายโดยนัย ที่แฝงด้วยคุณธรรมจริยธรรมและจารีตประเพณีที่เคร่งครัด แต่มีความเรียบง่ายบริสุทธิ์และมีความเป็นอิสระต่อกัน ดังที่ ปกรณ์ ลิ้มปณฺสรณ์ (2548, น. 9-10) แสดงความเห็นว่ วิธีแห่งความเป็นจีนมิได้จำกัดอยู่เพียงจารีตคุณธรรมเท่านั้น มิใช่เพื่อจะมุ่งแต่ควบคุมสถาบันสังคมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย หรือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสังคม แต่อีกแง่มุมหนึ่งคือ ความต้องการความเป็นส่วนตัวเรียนรู้ถึงความพอเพียงและมุ่งที่จะหลุดพ้นจากพันธนาการจากสิ่งต่าง ๆ ซึ่งทำให้วิถีชีวิตความเป็นจีนของแต่ละคนมีความสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งคนที่สังคมยอมรับได้นั้น ไม่ได้อยู่ที่เป็นคนเก่งหรือไม่เก่ง แต่ขึ้นอยู่กับว่าเป็นคนดีซึ่งคำว่า “ดี” เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมคุณธรรมที่ปรากฏในตัวละครตัวนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในตัวละครแนวสามัญชน กรณีศึกษาเกิงชิ่งกวง จากละครโทรทัศน์ เรื่องชิ่ง กวงซันลัน

แม้เกิงชิ่งกวงจะเป็นตัวละครแนวคนธรรมดาสามัญที่มีลักษณะพิเศษและนำเสนอภาพความเป็นคนดีคล้ายคลึงกับภาพยนตร์เรื่องฟอร์เรส กัมพ์ แต่เมื่อพิจารณาภาพสะท้อนที่ตัวละครนำเสนอมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมจีน เพราะคุณลักษณะพิเศษต่าง ๆ ที่ตัวละครตัวนี้นำเสนอออกมา ไม่ได้สะท้อนเพียงการเป็นคนดีในสังคมและเป็นที่รักของคนรอบข้างเท่านั้น แต่ยังสะท้อนแนวคิดความเป็นจีนที่ถูกปลูกฝังไว้ในจิตวิญญาณของชาวจีน ซึ่งภาพสะท้อนความเป็นจีนเหล่านี้สามารถนำไปเชื่อมโยงกับบริบททางวัฒนธรรมจีนที่เป็นแก่นแท้ได้

4.2 ข้อมูลทั่วไปของละคร

ละครโทรทัศน์เรื่อง “ชิ่งกวงซันลัน” มีความหมายว่า “ดวงดาวอันสดใส” มีชื่อภาษาอังกฤษว่า “Bright Star” กำกับโดยหวังซัว (王硕) นำแสดงโดยฟานเหว่ย (范伟) ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2017 ทางช่องสถานีโทรทัศน์เหลียวหนิงดูซือ (辽宁都市频道) และออกอากาศทางช่องจางานดาวเทียนเหียนจินเว่ยซือ (天津卫视) และเฮยหลงเจียงเว่ยซือ (黑龙江卫视) ซึ่งละครหนึ่งตอนมีความยาว 47 นาที รวมทั้งหมด 40 ตอน

เนื้อเรื่องนำเสนอด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โครงเรื่องเรียงตามลำดับเวลา เส้นทางดำเนินชีวิตและการยืนหยัดต่อสู้ของตัวเอกเกิงชิงกวง ปมเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ชัดเจน คำพูดของตัวละครแฝงข้อคิดคุณธรรมผ่านการใช้ภาษาที่เรียบง่าย เหมาะสำหรับผู้ชมละครโทรทัศน์ทุกเพศทุกวัย แม้เนื้อเรื่องเป็นการดำเนินเรื่องในสถานที่ทำงานแห่งหนึ่ง แต่ภาพสะท้อนในที่ทำงานซึ่งเป็นหน่วยย่อยของสังคม ทำให้เห็นภาพของสังคมจีนในปัจจุบันได้อย่างชัดเจน เชียวเจินอู๋ และหลี่จียาฮุย (2560, น.81) กล่าวว่า “ชิงกวงซันลัน” ได้รับการชื่นชมอย่างมากหลังจากการออกอากาศ เพราะข้อคิดสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ทั้งความสุขแท้จริงที่มนุษย์ต้องการ ตลอดจนการตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต โดยมีการนำเสนอโครงเรื่องที่ไม่น่าเบื่อ มีแก่นความคิดที่เรียบง่าย มุ่งแสดงออกถึงความอบอุ่นจริงใจ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จึงเป็นละครโทรทัศน์ที่มีความลึกซึ้งกินใจ ส่งผลต่อคุณค่าทางความคิดและการยกระดับจิตใจของผู้ชม สามารถกระตุ้นให้ผู้ชมตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ ผ่านเรื่องราวชะตาชีวิตของคนธรรมดาที่ถูกคนอื่นเรียกว่าเจ้าโง่ชิงกวง และการต่อสู้ดิ้นรนด้วยความเพียรอันบริสุทธิ์

ภาพที่ 1: ภาพปกละครโทรทัศน์เรื่อง ชิงกวงซันลัน

ที่มา: เว็บไซต์สารานุกรมไปตู้ไปเคอ (<https://baike.baidu.com/item/星光灿烂/9079455>) สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2566

เนื้อเรื่องย่อละครโทรทัศน์ เรื่องชิงกวงซันลัน

เกิงชิงกวง (耿星光) หรือกวงจี (光子) เป็นชายหนุ่มวัยกลางคน อาศัยอยู่กับย่าที่เลี้ยงเขามาตั้งแต่เล็กและครอบครัวของพี่ชายที่เฝ้าเอาเปรียบเขาอยู่เสมอ เกิงชิงกวงมักถูกชาวบ้านล้อเลียนว่า เป็นเจ้าที่มั่งมีเจ้าโง่บ้าง เพราะเขาเป็นคนคิดช้า ย้ำคิดย้ำทำ และพูดจาติดขัด เขาหาเลี้ยงทั้งย่าและช่วยจุนเจือครอบครัวของพี่ชาย ด้วยการรับจ้างเลี้ยงแพะอยู่ในหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง จนกระทั่งวันหนึ่งหญิงสาวเพื่อนบ้านชื่อเจ้าเยียน (赵艳) ซึ่งหนีจากการคลุมถุงชน ย่าของเกิงชิงกวงจึงให้เขาไปช่วยตามเจ้าเยียนกลับมา เขารับคำสั่งจากย่าและตามเจ้าเยียนไปเรื่อย ๆ จนจับพลัดจับผลูติดตามเจ้าเยียนเข้าเมืองไปด้วย ช่วงแรกเกิงชิงกวงและเจ้าเยียนได้พักอาศัยและทำงานอยู่กับทีมรับเหมาก่อสร้างที่มาจากหมู่บ้านเดียวกัน ทีมรับเหมาก่อสร้างมีหัวหน้าคนงานชื่อเจิงเหล่าว (程老歪) เขาเป็นคนตระหนี่จะจ่ายค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับลูกน้องไม่เป็นธรรม เจ้าเยียนทำงานเป็นแม่ครัว ทำอาหารให้กับทีมก่อสร้าง เจ้าเยียนมีคนรักชื่อหลิวกั๋วตัง (刘国栋) ซึ่งทำงานอยู่กับเจิงเหล่าวด้วย เมื่อเกิงชิงกวงเผชิญกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมเมืองและต้องพบผู้คนหลากหลายรูปแบบ ที่มีความแตกต่างจากชีวิตในชนบท ทำให้เขาต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก แต่ในเมื่อเจ้าเยียนยืนยันไม่กลับบ้าน เกิงชิงกวงจึงต้องตัดสินใจอยู่ในเมืองหลวงต่อไป โดยปรารถนาที่จะทำตามความฝันของตนเองให้สำเร็จ นั่นคือการเก็บเงินจำนวนมาก เพื่อมอบให้ย่าและเก็บเงินสักก้อนไว้ซื้อหาหญิงสาวที่ตนหมายปองในหมู่บ้านเพื่อแต่งงาน เขาหวังว่าปีหน้าจะได้กลับไปฉลองวันเกิดครบรอบ 80 ปี ของย่า โดยมีทั้งเงินและของขวัญกลับไปมอบให้ย่า อย่างไรก็ตาม ช่วงแรกที่เกิงชิงกวงมาถึงเขาต้องพบปัญหาอุปสรรคมากมาย ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมเมืองและทักษะการทำงาน ได้แก่ การทำงานในร้านอาหาร การทำงานหลายอย่างไม่เคยทำ แต่เขาอาศัยความจริงใจและความพยายาม จนในที่สุดเกิงชิงกวงก็ได้งานที่เหมาะสมกับตัวเองคือ การเป็นพนักงานทำความสะอาดที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ชีวิตของเกิงชิงกวงที่โรงพยาบาล

ไม่ได้ราบรื่นไปเสียทีเดียว มีความท้าทายมากมายที่เกิ่งชิงกวงต้องเผชิญ ด้านแรกเขาต้องเอาชนะใจผู้จัดการโรงอาบน้ำซึ่งเป็นคนเข้มงวดมาก เขาต้องฝึกหัดวิธีพูดใหม่ หัดอ่านหนังสือเพื่อจะท่องกฎระเบียบของที่ทำงานให้ได้ เกิ่งชิงกวงต้องใช้ความพยายามในการปรับตัวเพื่อเอาตัวรอดจนเกิดเรื่องราวตลกต่าง ๆ นานา เกิ่งชิงกวงจึงเป็นเสมือนผู้สร้างเสียงหัวเราะให้กับทุกคนในที่ทำงาน วันหนึ่งขณะทำงานที่โรงอาบน้ำ เขาเก็บนาฬิกาเรือนทองมูลค่ากว่าสองแสนหยวนได้และส่งคืนให้แก่เจ้าของชื่อเฮ้อจื่อเฟิง (贺子鹏) ซึ่งเป็นประธานกรรมการบริษัทใหญ่แห่งหนึ่งซึ่งเป็นลูกค้าประจำของโรงอาบน้ำ เกิ่งชิงกวงปฏิเสธสินน้ำใจจำนวนมากที่เฮ้อจื่อเฟิงมอบให้เขาทำนาฬิกาฬามาส่งคืน เขาขอรับเพียงการเลี้ยงข้าวหนึ่งมื้อ จนต่อมาเขากลายเป็นเพื่อนกับครอบครัวเฮ้อจื่อเฟิง นอกจากนี้ เกิ่งชิงกวงต้องทนกับการกลั่นแกล้งของเกาเวย (高威) เพื่อนร่วมงานชาวจีนที่อาศัยในหอพักเดียวกัน แต่เกิ่งชิงกวงไม่เคยตอบโต้ใด ๆ แต่หนักที่สุดคือ เมื่อเกาเวยทำร้ายร่างกายเกิ่งชิงกวงทำให้เกาเวยโดนไล่ออก แต่เกิ่งชิงกวงกลับไปขอร้อหลานหย่งเสียน (兰永贤) เจ้าของโรงอาบน้ำไม่ให้ไล่เกาเวยออกจากการงาน เนื่องจากลูกสาวของเกาเวยเป็นโรคมะเร็งต้องใช้เงินรักษาจำนวนมาก ต่อมาเขาได้เรียนรู้วิชาวดจากอาจารย์ท่านหนึ่งชื่ออาจารย์เฮ้อ (何师傅) ซึ่งเอ็นดูและเมตตาเกิ่งชิงกวงเพราะเห็นคุณลักษณะที่ดีในตัวเขา ต่อมาวิชากรนวนดกลายเป็นทักษะอาชีพหนึ่งที่เกิ่งชิงกวงได้เรียนรู้และทำได้ พนักงานโรงอาบน้ำชื่อซุนเถียนจวิน (孙铁军) แอบขโมยเงินจากลิ้นชักเกอร์ของลูกค้ายโรงอาบน้ำหลายครั้งและพยายามทำให้เป็นความผิดของเกิ่งชิงกวง แต่ในที่สุดตำรวจได้หลักฐานจากกล้องวงจรปิดทำให้ทราบตัวผู้กระทำความผิดจึงทำให้ซุนเถียนจวินถูกจับเข้าคุก เกิ่งชิงกวงไม่เพียงแต่ไม่โกรธซุนเถียนจวิน แต่ยังแสดงความเห็นอกเห็นใจไปเยี่ยมเขาในคุกและยังแบ่งเงินเดือนส่วนหนึ่งส่งให้น้องสาวของซุนเถียนจวินที่กำลังเรียนมหาวิทยาลัยทุกเดือน นอกจากนี้งานเลี้ยงประจำปีเกิ่งชิงกวงยอมลำบากเก็บตัวแช่น้ำร้อนเป็นเวลานาน เพื่อล่าเงินรางวัลแล้วนำเงินนั้นมามอบให้กับลูกสาวของเกาเวยที่ป่วยหนัก การกระทำของเกิ่งชิงกวงในครั้งนี้ทำให้พนักงานคนอื่น ๆ ช่วยบริจาคสมทบทุนช่วยเหลือลูกสาวของเกาเวย อีกด้วย ทำให้เกาเวยซาบซึ้งน้ำใจเขาเป็นอย่างมาก

ถึงแม้เฮ้อจื่อเฟิงจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแต่เรื่องครอบครัวกลับล้มเหลว เฮ้อจื่อเฟิงหย่ากับภรรยาเก่าชื่อต่งเจ้อ (董哲) ทั้งสองมีบุตรสาวด้วยกันหนึ่งคนชื่อต่งซิน (董欣) ต่งเจ้อมีภาวะเครียด ส่วนต่งซินมีภาวะดื้อรั้นขาดความอบอุ่น และปฏิเสธการเข้าสังคม เกิ่งชิงกวงเข้ามาช่วยเหลือทั้งต่งเจ้อและต่งซินให้เข้าใจถึงมิตรภาพ ความสุข และความเรียบง่ายในการใช้ชีวิต จนสองแม่ลูกสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างราบรื่น พฤติกรรมของเกิ่งชิงกวงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้คนรอบตัวเขามาก นอกจากเรื่องที่โรงอาบน้ำแล้วเกิ่งชิงกวงยังช่วยแก้ปัญหาให้กับทีมรับเหมาก่อสร้างที่มาจากหมู่บ้านเดียวกันด้วย และการได้รู้จักกับนักธุรกิจใหญ่อย่างเฮ้อจื่อเฟิงอีกทั้งเจ้าของโรงอาบน้ำอย่างหลานหย่งเสียนทำให้เรื่องต่าง ๆ ง่ายขึ้น ทั้งสองเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาก็เกิ่งชิงกวงและกลุ่มเพื่อน ๆ ของเขาหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการช่วยทวงเงินคืนให้กับทีมรับเหมาก่อสร้าง ให้ยืมเงินค่ารักษาพยาบาลกลุ่มคนงานก่อสร้างที่ประสบอุบัติเหตุ เนื่องจากหลิวกั๋วต้งเป็นคนฉลาด เขาหางานเสริม เช่น รับจ้างแปะใบปลิวผิดกฎหมาย รับจ้างทำหลักฐานปลอม เขาทำงานหาเงินได้มากกว่าคนงานก่อสร้างคนอื่น ๆ ต่อมาหลิวกั๋วต้งคิดตั้งทีมก่อสร้างเองโดยแย่งคนงานของเจิงเหล้าไวกวไป โดยนำบ้านที่เขาและเจียเยียนช่วยกันเก็บเงินดาวนี้ไปขาย เพื่อนำเงินมาลงทุนทำรับเหมาก่อสร้างกับคู่แข่งผู้ที่เคยโกงเจิงเหล้าไวกวมาก่อน ทำให้เจียเยียนโกรธมากและขอเลิกกับเขาทั้ง ๆ ที่กำลังตั้งครรภ์ลูกของเขาอยู่ ต่อมากู้ทำธุรกิจคนนั้นก็โกงหลิวกั๋วต้ง และแจ้งจับหลิวกั๋วต้งด้วยคดีรับจ้างทำหลักฐานปลอม จนหลิวกั๋วต้งได้รับบทเรียนด้วยการถูกจับเข้าคุก เมื่อพ้นผิดแล้วเขาสำนึกและกลับตัวมาทำธุรกิจเล็ก ๆ ซึ่งเกิ่งชิงกวงเองได้ช่วยให้เฮ้อจื่อเฟิงมีความเชื่อมั่นในชีวิตอีกครั้ง หลังจากประสบความล้มเหลวในอาชีพการงานเพราะถูกปลดจากตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร การหย่าร้างในชีวิตแต่งงาน และการเลิกกับแฟนสาวที่เฟื่องคบกกัน จนในที่สุดทุกคนก็พบทางออกในชีวิตของตนเอง โดยมีเกิ่งชิงกวงเป็นผู้ให้ข้อคิดชีวิต เขาเป็นเพื่อนกับทุกคนอย่างจริงใจและยินดีช่วยเหลือผู้อื่นเสมอเท่าที่เขาคouldทำได้ ทำให้เขามีเพื่อนและมีคนรักมากมาย เกิ่งชิงกวงช่วยพูดให้หลิวกั๋วต้งคืนดีกับเจียเยียนและให้เขากลับไปอยู่กับเจียเยียนและลูกชาย ในตอนท้ายเพื่อน ๆ ทุกคนที่เกิ่งชิงกวงรู้จักและเคยช่วยเหลือ ทุกคนเหล่านั้นต่างยินดีที่จะช่วยเขาทำโครงการหมู่บ้านในชนบท ที่เป็นบ้านเกิดของเกิ่งชิงกวงโดยส่งเสริมการพัฒนาที่ดินให้กลายเป็นเกษตรชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์และให้เกิ่งชิงกวงเป็นผู้ถือหุ้นในโครงการพัฒนาหมู่บ้านนี้ด้วย ในที่สุดคนที่เคยถูกเรียกว่า เจ้าโกงกลับกลายเป็นคนที่ช่วยเหลือทุกคนให้พบทางออกในชีวิตและทำให้หมู่บ้านของตนเองเจริญขึ้น เกิ่งชิงกวงมีอิทธิพลต่อผู้คนรอบตัวเขา ด้วยความจริงใจ มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อและพ่ายแพ้ต่ออุปสรรค จนได้รับการยอมรับจากผู้คนและเกิ่งชิงกวงนำ "แสงดาว" จากชื่อของเขาช่วยส่องสว่างให้ชีวิตตัวเองและคนรอบข้าง

5. ผลการศึกษา

ละครเรื่องชิงกวงซันลั่นสร้างเอกลักษณ์ตัวเอกเก็งชิงกวงซันมาด้วยเจตนาเสียดีและวิพากษ์สังคมจีนในปัจจุบัน เนื้อเรื่องและบทสนทนาประกอบด้วยลักษณะความเป็นจีนด้านต่าง ๆ โดยนำเสนอผ่านการแสดงออกและการสนทนาของตัวละคร ซึ่งลักษณะทางคุณธรรมและจริยธรรมของตัวเอกเป็นการนำเสนอภาพสะท้อนความเป็นจีน มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดและความเชื่อต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อประเทศจีน ทั้งยังมีความสุนทรียศาสตร์อันมีค่าต่อการละครน้ำดีในสังคมจีน

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องชิงกวงซันลั่น ที่นำเสนอผ่านตัวเอกเก็งชิงกวง สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นสำคัญ คือ 1. ความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ 2. คุณธรรมและจริยธรรม 3. ความกตัญญู และ 4. การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคนรอบข้าง แจกแจงตัวอย่างที่สะท้อนมุมมองทั้งสี่ประเด็นดังกล่าวจากตัวบทละครโทรทัศน์และผลการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 ความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์

ตัวเอกเก็งชิงกวงนำเสนอภาพการให้ความสำคัญกับความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มิตรภาพ และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมากกว่ายศถาบรรดาศักดิ์และทรัพย์สินเงินทอง ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 จากเก็งชิงกวงกำลังเลี้ยงพะและพูดกับตัวเองถึงเรื่องที่ชาวบ้านประณามครอบครัวตนเองว่า แบ่งบ้านกันอย่างไม่ยุติธรรม โดยให้ครอบครัวพี่ชายได้อยู่บ้านใหม่และเขาต้องอยู่บ้านเก่ากับย่า โดยเขาต้องแบกรับภาระหนี้จากการสร้างบ้านใหม่ครั้งหนึ่งด้วย ดังตัวบท 耿星光：大泡叔那个意思我明白，是说我在分家的事儿上吃了大亏，但是我觉得还是我奶说得对。都是一家人啥吃亏占便宜的，只要心里没有鼓着咯着的比啥都强。คำแปล เก็งชิงกวง：ผมเข้าใจความหมายของอาต้าพะว่า แกบอกว่าการแบ่งบ้านกันครั้งนี้ผมเสียเปรียบมาก แต่ผมรู้สึกว่าย่าของผมนั้นถูกต้องเป็นคนบ้านเดียวกันจะอะไรหนักหนากับเรื่องได้เปรียบเสียเปรียบ ขอแค่ให้สบายใจไม่ชวนเคืองใจต่อกันต่างหากสำคัญที่สุด (ตอนที่ 1)

ตัวอย่างที่ 2 จากเพื่อนที่ทำงานถามเก็งชิงกวงว่า คุณจะให้เงินขทานจริง ๆ หรือ เก็งชิงกวงตอบว่าให้ เขาไม่คิดมากว่าให้แล้วขทานจะนำเงินไปใช้อย่างไร เก็งชิงกวงคิดเพียงแต่ว่า ให้เพราะเขามีความสามารถที่จะให้และมีใจเมตตาที่จะให้ ดังตัวบท 耿星光：嗯呐（我会给乞丐钱，因为那两样我都有啊，一是能力、二是爱心。คำแปล เก็งชิงกวง：ใช่ ๆ (ผมจะให้เงินขทาน) เพราะว่าผมมีทั้งสองอย่าง อย่างแรกคือ มีความสามารถให้ได้ อย่างสองคือ มีใจเมตตา (ตอนที่ 11)

ตัวอย่างที่ 3 จากที่อาจารย์เฮ้ออธิบายให้เก็งชิงกวงฟังว่า การทำอาชีพพวดเราต้องปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความรักและเห็นอกเห็นใจ และถามเก็งชิงกวงว่า เขาเข้าใจถึงความรักของพ่อแม่ (父母心) หรือไม่ เก็งชิงกวงพยายามอธิบายว่า เขาเข้าใจ น่าจะเป็นดังที่ย่าของเขารักและเอ็นดูเขา ดังตัวบท 耿星光：我懂，就是我奶就这么疼我。完师傅，就是以后我对顾客，就像我奶疼我那么疼顾客呗。何师傅：对了对了，说得对。就是这种心思，就叫父母心。คำแปล เก็งชิงกวง：ผมพอเข้าใจ น่าจะเหมือนกับที่ย่ารักและเอ็นดูผม ต่อจากนั้นผมก็จะปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความรักและเห็นอกเห็นใจเหมือนกับที่ย่ารักและเอ็นดูผมครับ อาจารย์เฮ้อ：ใช่ ๆ พูดได้ถูกต้อง แนวคิดประมาณนี้แหละ ที่เรียกว่า ความรักของพ่อแม่ (ตอนที่ 14)

ตัวอย่างที่ 4 จากหลานหย่งเสียนพูดคุยกับเฮ้อจื่อเฟิง หลังจากที่เฮ้อจื่อเฟิงประสบความล้มเหลวทั้งทางหน้าที่การงานและครอบครัว หลานหย่งเสียนยกตัวอย่างเรื่องความมีน้ำใจของชาวจินภาคอีสาน โดยยกเก็งชิงกวงเป็นบุคคลตัวอย่าง ขณะที่กล่าวคำพูดเหล่านี้ ดังตัวบท 兰永贤：其实我父亲要我找的并不是具体人，而是东北人身上的一种独有的东西是……“情义”，对情义。就是对家人的情义、对朋友的情义、对同事的情义、对邻居、甚至是对那些该帮忙和不该帮忙人的情义。คำแปล หลานหย่งเสียน：ที่จริงแล้วสิ่งที่พ่อให้ผมมาคือนั่นไม่ใช่ตัวคนจริง ๆ หรือ แต่เป็นลักษณะนิสัยพิเศษของชาวจินภาคอีสาน คือ ความรักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ใช่แล้ว ความรักและเมตตาต่อคนในครอบครัว ต่อเพื่อน ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อเพื่อนบ้าน ให้ความเมตตากระทั้งกับคนที่ควรช่วยเหลือหรือไม่ควรช่วยเหลือ (ตอนที่ 35)

ตัวอย่างที่ 5 จากผู้จัดการเสนพยายามห้ามเก็งชิงกวงไม่ให้เขาส่งเงินให้น้องสาวของซุนเถี่ยจวิน เพื่อใช้เรียนมหาวิทยาลัย แต่เก็งชิงกวงก็แบ่งเงินทุกเดือนส่งไปให้น้องสาวซุนเถี่ยจวิน นอกจากนี้ เก็งชิงกวงยังชวนเพื่อน ๆ ไปเยี่ยมซุนเถี่ยจวินด้วยที่ในคุก ทั้ง ๆ ที่ช่วงแรกซุนเถี่ยจวินพยายามจะโยนความผิดเรื่องการขโมยเงินในตู้ล็อกเกอร์ลูกค้าให้แก่เก็งชิงกวง ดังตัวบท 申经理：孙铁军他做错了事，他就应该坐牢，谁帮不了他。他不值得人可怜，听懂了吗？耿星光：

小猫小狗关笼子里还值得可怜呢，别说他是我们的好朋友了。คำแปล ผู้จัดการเส้น: ชุนเถียจวินทำเรื่องผิดกฎหมายสมควรแล้วที่ติดคุก ใครก็ช่วยเขาไม่ได้และเขาไม่สมควรได้รับความสงสาร เข้าใจแล้วใช่ไหม เกิงชิงกวง: หมาแมวถูกขังอยู่ในกรงยังน่าสงสารเลย ไม่ต้องพูดถึงชุนเถียจวิน เขาเป็นเพื่อนของพวกเรา (ตอนที่ 19)

จากตัวอย่างที่ 1-5 เห็นได้ว่า ความรักและความเมตตาที่เกิงชิงกวงมี สอดคล้องกับแนวคิดเมตตาธรรม (仁) และคุณธรรม (义) ที่ให้ความสำคัญเรื่องมนุษยธรรมตามแนวคิดลัทธิขงจื๊อ อีกประการหนึ่ง มีความสอดคล้องกับการแสดงความรักต่อกันอย่างเท่าเทียม (兼爱) ตามแนวคิดสำนักมั่วจยาที่ให้รักคนอื่นเสมือนรักตนเอง ซึ่งถือว่าความรักใคร่เมตตาต่อกันอย่างเสมอภาคเป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์และเป็นหลักสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการไม่เบียดเบียนกันและการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งแนวคิดเรื่องเมตตาธรรม คุณธรรม และความรักต่อกันโดยเท่าเทียมกัน เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความรักและความเมตตาผู้อื่นที่ช่วยส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในสังคม แนวคิดทั้งสองสำนักคิดนี้สอดคล้องกันต่างกันเพียงระดับและขอบเขตความรักและความเมตตาเท่านั้น ซึ่งภาพสะท้อนความจีนที่มีรากฐานทางความคิดของทั้งสองสำนักคิดปรากฏในตัวเอกเกิงชิงกวง

ตัวอย่างที่ 6 ฉากคุนย่าของเกิงชิงกวงพูดถึงสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์ เพื่อให้เพื่อนของเกิงชิงกวงและชาวบ้านฟังว่าไม่มีสิ่งใดสำคัญไปกว่าน้ำใจไมตรีที่มนุษย์ควรมีให้แก่กัน ซึ่งคุนย่าใช้คำพูดนี้สั่งสอนเกิงชิงกวงมาตั้งแต่เด็ก จึงเป็นเสมือนคติประจำใจของเกิงชิงกวงที่เขาใช้ในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นมาโดยตลอด ดังตัวบท 三奶奶: ……人这一辈子，活着一辈子不讲的就是点情分嘛。什么钱哪，物啊都是瞎扯。等你们到我这岁数啊，不说了，自然就都明白了。คำแปล ย่าสาม: ชีวิตคนก็เท่านั้นแหละ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการใช้ชีวิตคือ น้ำใจไมตรีที่มีต่อกัน เงินทองทรัพย์สินสมบัติล้วนเป็นของนอกกาย รอให้พวกคุณอายุเท่าฉันเดี๋ยวก็จะเข้าใจเอง (ตอนที่ 36)

ตัวอย่างที่ 7 พนักงานต้อนรับหญิงในโรงแรมนำคุนย่าถึงความเมตตาของเกิงชิงกวง ที่เขายอมอดทนแช่อยู่ในบ่อน้ำร้อนได้ถึง 4 นาที เพื่อให้ได้เงินรางวัลและนำไปรักษาลูกสาวของเกาเว่ย ดังตัวบท 刘青青: 这更星光在里面足足待了四分钟，他咋就这么扛烫呢？何莉娜: 他那是扛烫吗，他那是缺心眼，百分之百缺心眼。刘青青: 我还是挺佩服耿星光的，傻是傻了点吧，但是个爷们。窦小敏: 爷们中的纯爷们。คำแปล หลิวชิงชิง: เกิงชิงกวงยอมแช่อยู่ในบ่อน้ำร้อนตั้ง 4 นาที ทำไมทนร้อนได้ขนาดนั้นนะ เหลอลี่น่า: นั่นเขาเรียกทนร้อนที่ไหน เรียกว่าปัญญาถี่มากกว่า โง่ซัด ๆ หลิวชิงชิง: แต่ว่าฉันนับถือเกิงชิงกวงนะ ถึงจะโง่ไปหน่อยแต่แมนมาก ไต้หวันหมี: แมนที่สุดในบรรดา ความแมน⁵ (ตอนที่ 21)

ตัวอย่างที่ 8 ฉากเกิงชิงกวงไปขอร้องหลานหย่งเสียนไม่ให้ไล่เกาเว่ยออกจากงานทั้ง ๆ ที่เกาเว่ยกลั่นแกล้งเขาในที่ทำงานมาโดยตลอด หนักที่สุดเกาเว่ยทำร้ายร่างกายเกิงชิงกวงจนเกาเว่ยจนโดนไล่ออกจากงาน แต่เกิงชิงกวงแสดงความมีน้ำใจและเมตตาต่อเกาเว่ยและครอบครัวทั้ง ๆ ที่เขาไม่ใช่คนผิด ดังตัวบท 耿星光: 高威要是没工作了，拿啥给他女儿看病呢。他妈哭得可可怜了。我要知道他女儿是这个病，我就不住他上铺了，要不住上铺，那就不能打架了。คำแปล เกิงชิงกวง: หากเกาเว่ยไม่มีงานทำ จะเอาเงินจากที่ใดให้ลูกสาวไปหาหมอ แม่เกาเว่ยร้องไห้ น่าสงสารมาก ๆ ถ้าผมทราบว่าลูกสาวเกาเว่ยป่วยเป็นโรคนี้ ผมคงไม่ไปนอนบนเตียงชั้นบนของเขา ถ้าผมไม่นอนบนเตียงชั้นบนของเขา ก็จะไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน (ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างที่ 6-8 เห็นได้ว่า ทั้งตัวเอกเกิงชิงกวงและย่าของเขาเป็นคนที่ให้ความสำคัญและคิดถึงผู้อื่นก่อนเสมอ โดยย่าของเขาให้ความเห็นว่า ความดีทั้งปวงของมนุษย์นั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือ การมีน้ำใจให้แก่ผู้อื่น การมีเมตตาธรรมและการรักผู้อื่นของเกิงชิงกวงสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเมตตาธรรมของแนวคิดลัทธิขงจื๊อ นอกจากนี้ เกิงชิงกวงยังแสดงความรักและเมตตาทั้งต่อคนในครอบครัว ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อเพื่อนบ้าน ให้ความเมตตากระทั่งกับคนที่ควรช่วยเหลือและไม่ควรช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความรักโดยเท่าเทียมกันของแนวคิดสำนักมั่วจยา การคิดถึงประโยชน์ของผู้อื่นก่อนประโยชน์ส่วนตน ในสายตาผู้อื่น

⁵ แมน: (ภาษาปาก) ดูเป็นชายชาตรี, สมชาย.

(Oxford Languages: <https://languages.oup.com/google-dictionary-th/>) สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2566

อาจมองว่าเป็นการกระทำที่โง่เขลา แต่สิ่งนี้สะท้อนมิตรภาพ ความรัก และความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่หาได้ยากในสังคมปัจจุบัน

2. คุณธรรมและจริยธรรม

ตัวเอกเกิงชิงกงนำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นจีนโดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏ เนื้อเรื่องและตัวบทสะท้อนให้เห็นแนวคิดความเป็นจีนด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่อยู่ในวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมและควรได้รับการปลูกฝังในสังคมปัจจุบัน ทั้งยังนำเสนอภาพลักษณ์และคุณลักษณะบุคคล ที่พึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตของสังคมจีนปัจจุบัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9 ฉากเกิงชิงกงเลี้ยงแพะ เขาอยากให้แพะที่เขาเลี้ยงได้กินหญ้าที่ดี จึงยอมพาแพะเดินมาไกลทุกวัน เกิงชิงกงพูดตอบชาวบ้านที่ถามเชิงดูถูกดูแคลนว่า ทำไมจะต้องพาแพะมาเลี้ยงไกลขนาดนี้ ดังตัวบท 耿星光：我奶说了，就是给人家干活不能偷奸耍滑，我奶说站人便宜的都是穷人。คำแปล เกิงชิงกง：ย่าผมบอกว่า รับจ้างทำงานให้คนอื่นอย่าขี้เกียจอย่าขี้โกง ย่าบอกว่า คนที่เอาเปรียบคนอื่น คือ คนยากจน (ตอนที่ 1)

ปรากฏคำพูดดังกล่าวซ้ำหลายครั้งในละคร ได้แก่ ฉากที่เฮ่อจื่อเผิงต้องการให้เงินสินน้ำใจตอบแทนที่เกิงชิงกงเก็บนาฬิกาของเขาได้และนำมาคืน เกิงชิงกงแสดงท่าทีปฏิเสธการรับเงินสินน้ำใจนั้น ซึ่งเฮ่อจื่อเผิงเข้าใจผิดคิดว่า สินน้ำใจที่ให้นั้นคงน้อยเกินไป เกิงชิงกงจึงไม่ยินยอรับ เขาจึงพยายามจะมอบเงินเป็นสินน้ำใจให้กับเกิงชิงกงมากขึ้นอีก แต่เกิงชิงกงปฏิเสธการรับเงินมาแบบได้เปล่าและพูดตอบกลับไปด้วยประโยคเดิมว่า คนที่เอาเปรียบคนอื่นนั่นแหละคือ คนยากจน ดังตัวบท 耿星光：占人便宜的是穷人，我奶说的。คำแปล เกิงชิงกง：ย่าผมบอกกว่า (คนที่) เอาเปรียบคนอื่นนั่นแหละคือ คนยากจน (ตอนที่ 8)

ตัวอย่างที่ 10 ฉากเฉิงเหล่าวไฉ่คุยกับหลิวกั๋วต้ง หลังจากที่หลิวกั๋วต้งพันข้อกล่าวหาได้ออกมาจากคุก เขาถูกกล่าวหาเรื่องที่เคยทำงานผิดกฎหมายเพราะอยากรวยทางลัด ดังตัวบท 程老歪：一个人要是有好人品，什么人都喜欢你，敬重你，支持你，帮助你。你的路越走越宽，你的朋友越交越多。啥好事都能落在你的头上，啥沟沟坎坎都能蹚过去。一个人要是把人品混没了，就算他赚再多的钱他也是穷人，就再多的人跟着他，他也是孤家寡人。人品这玩意儿了不得呀，傻光子凭他的好人品，他什么都不怕。คำแปล เฉิงเหล่าวไฉ่：คน ๆ หนึ่ง ถ้าเป็นคนดีมีคุณธรรม ใคร ๆ ก็ชอบ ใคร ๆ ก็ให้ความเคารพ ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเดินไปทางไหนยิ่งเดินทางยิ่งกว้าง คนที่คอยช่วยเหลือก็ยิ่งมากขึ้นเรื่อย ๆ เรื่องดีต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นอยู่เสมอ พบอุปสรรคอะไรก็ก้าวข้ามผ่านไปได้ แต่หากใช้ชีวิตโดยขาดคุณธรรม ไม่ว่าจะหาเงินได้มากขนาดไหนก็เสมือนเป็นคนยากไร้ ถึงแม้มีผู้ติดตามห้อยตามมากเพียงใดแต่ที่จริงแล้วโดดเดี่ยว สิ่งที่เราเรียกว่าคุณธรรมความดีนี่แหละ สุดยอด ๆ เจ้าโง่กวงจึงอาศัยความดีนี่แหละ ไม่ว่าจะทำอะไรก็ไม่ต้องกลัว (ตอนที่ 35)

ตัวเอกเกิงชิงกงแสดงให้เห็นกรอบข้างเห็นถึงคุณธรรมและจริยธรรมอันดีในตัวเขา คัมภีร์หลุนอี้ว์กล่าวอธิบายความเรื่องคุณธรรม (义) ตอนหนึ่งว่า สุภาพบุรุษเข้าใจและปฏิบัติตามคุณธรรมและศีลธรรม ส่วนคนเห็นแก่ตัวนั้นจะรู้จักแค่ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งความสำคัญของแนวคิดลัทธิขงจื๊ออยู่ที่คุณธรรม ความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมล้วนเกิดขึ้นเพราะคนไม่ทำหน้าตาของตนเองให้สมบูรณ์ และการทำหน้าตาของตนเองให้สมบูรณ์ได้ต้องเริ่มต้นจากการบำเพ็ญคุณธรรมปัจเจกบุคคล (修身)⁶ ซึ่งถือเป็นรากเหง้าแห่งความเจริญทั้งปวง

ตัวอย่างที่ 11 ฉากเกิงชิงกงค่อย ๆ ใช้กะละมังรองเพื่อรองอาหารไก่ที่ร่วออกจากกระสอบตรงกลาง ที่ตั้งกระสอบอาหารไก่ในร้านขายอาหารสัตว์ที่หลิวกั๋วต้งเช่ากิจการต่อมา ดังตัวบท 刘国栋：他（耿星光）这么干呢，就是慢点、笨点，可能在别人眼里还有点傻。可是有一点，他踏实啊。คำแปล หลิวกั๋วต้ง：เขา (เกิงชิงกง) ทำแบบนี้ ดูจะช้าหน่อย ดูไม่ฉลาดสักหน่อย กระทั่งดูไว้ในสายตาคนอื่น แต่สิ่งสำคัญคือ เขามีความเพียรอันแน่วแน่ ไม่เหวี่ยงเหว้ยไม่ฉาบฉวย (ตอนที่ 37)

ตัวอย่างที่ 12 ฉากเกิงชิงกงพยายามเรียนรู้วิชาการนวด โดยนำกลับมาฝึกฝนทุกวันในเวลาพักผ่อน แสดงถึงขันติและความมุมานะของเกิงชิงกง ดังตัวบท 耿星光：我奶和我说过，学本事不能着急。虽然我笨点儿，但是笨鸟先

⁶ กล่าวถึงในคัมภีร์หลี่จื๊ บทดำเสวีย (《礼记·大学》) ความว่า“心正而后身修，身修而后家齐，家齐而后国治，国治而后天下平。”หรือกล่าวโดยย่อว่า“修身，齐家，治国，平天下” คำแปล บำเพ็ญตนเอง จัดระเบียบในครอบครัว ปกครองโดยธรรม นำมาซึ่งความสงบในใต้หล้า

飞呗，完了再多飞呗。我一定能把何师傅的本事学到手。คำแปล เกิงชิงกวง: ย่าผมเคยบอกว่า การเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ห้ามรีบร้อน ถึงแม้ผมจะหิวเข้าไปบ้าง แต่ไม่ฉลาดก็ยิ่งต้องขยันและหมั่นฝึกฝน ผมจะต้องเรียนรู้ทักษะอาชีพที่อาจารย์สอนให้ได้ (ตอนที่ 7)

เกิงชิงกวงพยายามเรียนวิชานวดให้รู้จริง สอดคล้องกับแนวคิดลัทธิขงจื้อที่ว่า การศึกษาวิชาการต่างๆ ผู้ศึกษาจะต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ไม่ใช่ศึกษาว่าตาม ๆ กัน โดยไม่คิดตีตรองให้เห็นอย่างถ่องแท้ ถ้าศึกษาแบบนี้ก็ไม่มีประโยชน์ในทำนองเดียวกับการคิดเองโดยไม่เรียนก็ไม่ดีเช่นกัน ดังที่ท่านขงจื้อกล่าวว่า “การศึกษาโดยปราศจากความคิดก็ไร้ประโยชน์ ทำนองเดียวกับการคิดที่ปราศจากการศึกษาก็เป็นอันตราย” (พิน ดอกบัว, 2563, น.78)

ตัวอย่างที่ 13 ฉากที่ร้านอาหารที่เกิงชิงกวงเคยทำงานอยู่ในช่วงแรก เจ้าของร้านอาหารแซ่เม้งคุยกับหลานหย่งเสียนซึ่งมารับประทานอาหารที่ร้านเกี่ยวกับตัวเกิงชิงกวง ดังตัวบท 孟老板：他（耿星光）也就是个白肠白肚儿，没啥心眼的那种人。这人生一世名利二字，这利欲熏心，熏来熏去呀，这里面它就不会是白的了，可耿星光没这些东西。他有的是天生的善良、真诚、厚道、坦坦然然地做人、实实在在地做事。他这种白肠白肚儿，可太难得了。คำแปล เจ้าแก้ม้ง: เขา (เกิงชิงกวง) เป็นคนที่ไม่มียะโสอะไรซ่อนเร้น ไม่มีความคิดซับซ้อน ชีวิตคนส่วนใหญ่ล้วนแต่วิ่งตามคำว่าชื่อเสียงและผลประโยชน์ ความโลภเป็นสิ่งที่กัดกร่อนหัวใจ เมื่อกัดกร่อนไปเรื่อย ๆ ภายในจิตใจก็ไม่เหลือความบริสุทธิ์ แต่เกิงชิงกวงไม่ต้องการสิ่งเหล่านั้น เขาเกิดมามีเมตตา มีน้ำใจและความจริงใจ ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความซื่อสัตย์ ใช้ชีวิตอย่างตรงไปตรงมา การเป็นคนตรงไปตรงมาแบบนี้หาได้ยากมาก (ตอนที่ 30)

ตัวอย่างที่ 14 ฉากอาจารย์เฮ้อสอนเกิงชิงกวงว่า คนเราไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นเสมอไป ให้เปรียบเทียบกับตัวเองว่า พัฒนาขึ้นหรือไม่และเดินต่อไปตามเส้นทางของตัวเอง ดังตัวบท 何师傅：这就对了。这人哪要跟别人比，越比越远，越比越泄气呀。要跟自己比呢，能看见进步，越比越提气。耿星光：嗯呐，我现在反正不泄气，可提气了。คำแปล อาจารย์เฮ้อ: คิดแบบนี้ถูกต้อง ถ้ายังเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นยิ่งเปรียบยิ่งห่าง ยิ่งเปรียบยิ่งหมดกำลังใจ แต่หากเปรียบเทียบกับตัวเองและได้เห็นพัฒนาการของตัวเอง ยิ่งเปรียบก็ยิ่งมีกำลังใจ เกิงชิงกวง: เข้าใจแล้วครับ ตอนนั้นผมไม่หมดกำลังใจแม้แต่น้อยแต่มีกำลังใจมากด้วย (ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างข้างต้น ปรากฏภาพสะท้อนความเป็นจิตทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ คุณธรรมของปัจเจกบุคคล วิธีการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดลัทธิขงจื้อ และยังนำเสนอภาพสะท้อนที่สอดคล้องแนวคิดลัทธิเต๋า ที่สอนให้เรียนรู้ถึงสรรพสิ่ง มุ่งที่จะหลุดพ้นจากพันธนาการต่าง ๆ ซึ่งช่วยประกอบให้วิถีชีวิตความเป็นจีนมีมิติสมบูรณ์ ดังที่ เกิงชิงกวงเรียนรู้ที่จะมีความสุข โดยความสุขและความสบายใจเกิดภายใต้จิตใจของตนเองไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอก นอกจากนี้ เนื้อหานำเสนอคุณธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความอดทนและการรู้จักให้อภัย ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม

5.3 ความกตัญญู

ตัวเอกเกิงชิงกวงนำเสนอภาพความกตัญญูต่อบุพการีและผู้มีพระคุณได้ชัดเจน เขากตัญญูต่อบุพการีและผู้มีพระคุณเป็นอย่างมากและต้องการตอบแทนทุกคนที่เคยแสดงน้ำใจต่อเขา แม้กระทั่งพี่ชายที่ชอบเอาเปรียบ แต่เขาก็ยังแสดงความกตัญญูต่อพี่ชาย ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมจีนที่กล่าวว่า ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่สำคัญแรกเริ่มของคุณธรรมทั้งปวง (“百善孝为先”) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15 ฉากอาจารย์เฮ้อพบเกิงชิงกวงครั้งแรกที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง อาจารย์เฮ้อได้ยินเรื่องราวความกตัญญูและความยินดีของเกิงชิงกวง ที่เขาต้องการจะพาเจ้าเยียนกลับบ้านไปด้วยกันให้จึงได้ตามคำสั่งคุณย่าของเขา ดังตัวบท 赵艳：仁义倒是仁义，就是天生笨，还死犟死犟的。何师傅：笨和犟，这不算什么大毛病，只要有一份仁义，那就是好人。……赵艳：是，他（耿星光）跟他奶住一起。何师傅：还是个孝顺的孩子。赵艳：是，他可孝顺了，在我们村那是出了名的。คำแปล เจ้าเยียน: เขา (เกิงชิงกวง) เป็นคนดีนะ แต่ค่อนข้างจะโง่และดื้อดี อาจารย์เฮ้อ: โง่และดื้อดี นั้นไม่ถือเป็นปัญหาใหญ่อะไร ขอแค่มีเมตตาธรรมและคุณธรรม นั้นแสดงว่าเป็นคนดี ...เจ้าเยียน: ใช่ค่ะ เขาอาศัยอยู่กับย่าของเขา อาจารย์เฮ้อ: ถือเป็นเด็กกตัญญูคนหนึ่งนะ เจ้าเยียน: ใช่ค่ะ ที่หมู่บ้านของเรา เขาชื่นชื่อเรื่องความกตัญญูเลยคะ (ตอนที่ 3)

แนวความคิดลัทธิเต๋า ความโง่เขลานั้นอ้างอิงถึงความเรียบง่ายและใจบริสุทธิ์ ความโง่เขลาไม่ใช่เรื่องไม่ดีแต่เป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ประการหนึ่ง หากสามารถทำความเข้าใจและนำมาปฏิบัติได้ จึงมีสำนวนสุภาษิตจีนกล่าวว่า คุณธรรมอันยิ่งใหญ่เสมือนหนึ่งโง่เขลา หลายครั้งเกิงซิงกวงทำในสิ่งที่คนอื่นมองว่าโง่เขลาและมักถูกเอาเปรียบอยู่เสมอ แต่ที่จริงความโง่เขลาของเขานั้นมาจากความบริสุทธิ์ใจ และยืนหยัดมุ่งมั่นในความถูกต้องซึ่งถือเป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่เป็นภาพสะท้อนความเป็นจีน

ตัวอย่างที่ 16 ฉากเกิงซิงกวงนัดให้เกิงไ่กวงและพูดกับเขาว่า ถ้าเกิงไ่กวงต้องการเข้ามาทำงานในเมืองจริง เกิงซิงกวงจะขอกลับไปอยู่ดูแลย่าเอง จนทำให้พี่ชายรู้สึกละอายใจที่ไม่เคยดูแลเอาใจใส่ย่า อีกทั้งเมื่อลองเข้ามาทำงานในเมืองบ้างก็ทำไม่ไหวเพราะหนักไม่เอาเบาไม่สู้ ดังตัวบท 耿星光：就是，你说你多灵呢，我都学会了，你差啥学不会啊，是不？就是，完你一旦要是在城里创造成功了，完了咱两换换，我回去伺候我奶去。คำแปล เกิงซิงกวง：คือพี่ไ่กวงพริบติชขนาดนั้น ผมยังเรียนรู้ได้ ทำไมพี่จะเรียนรู้ไม่ได้เล่า จริงไหม คือ ถ้าพี่ได้งานประสบความสำเร็จในเมืองเมื่อไหร่ เราสองคนแลกหน้าที่กันนะ ผมจะได้กลับไปดูแลย่า (ตอนที่ 19)

ตัวอย่างที่ 17 ฉากเกิงซิงกวงบอกลาแม่และคุณอาสามีใหม่ของแม่ หลังจากที่เขาเดินทางไปเยี่ยมแม่ที่แต่งงานใหม่ไปตั้งแต่พ่อเขาเสียชีวิต ดังตัวบท 耿星光：叔啊，完我这回吧，我跟你非常严重地就是，说一下。就是以后，就是你们别攒钱，完了就是，挣钱完就给我妈花，完你老两口子养好身体。养好身体就是给我，就是攒最多的钱。คำแปล เกิงซิงกวง：คุณอา ผมขอพูดเรื่องจริงจิงกับคุณอาสักหน่อย ต่อไปคุณอาและแม่ไม่ต้องเก็บหอมรอบริบแล้วนะครับ หาเงินมาได้ก็ให้แม่ใช้ พวกคุณสองคนดูแลสุขภาพให้แข็งแรง การที่พวกคุณทั้งสองดูแลสุขภาพให้แข็งแรงคือ การเก็บเงินเพื่อผมที่ดีที่สุดแล้ว (ตอนที่ 39)

ความสำคัญปรัชญาของจื่ออยู่ที่คุณธรรม จากคำกล่าวที่ว่า “กตัญญูรู้คุณ คือ คุณธรรมประการแรก” ของคุณธรรมทั้งปวงแสดงให้เห็นว่า ปรัชญาของจื่อให้ความสำคัญกับเรื่องความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อผู้มีพระคุณ ส่งผลให้รากฐานวัฒนธรรมจีนให้ความสำคัญความกตัญญูต่อบุพการีและผู้มีพระคุณด้วยเช่นกัน ซึ่งในเนื้อเรื่องและบทสนทนาตัวเอกเกิงซิงกวงแสดงภาพสะท้อนความเป็นจีนด้านนี้ได้อย่างชัดเจน

5.4 การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคนรอบข้าง

ตัวเอกเกิงซิงกวงมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคนรอบข้างหลายด้าน อาทิ ด้านมนุษยธรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความกตัญญูต่อบุคคลที่ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการปรับตัว ทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจช่วยจุดประกายความคิดให้กับคนรอบข้าง ซึ่งการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคนรอบข้างจึงสะท้อนภาพลักษณ์ความเป็นจีนที่พึงปรารถนาในสังคมปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 18 ฉากเจิงเหล่าวัวนั่งคุยกับหลิวกั้วต้ง หลังจากหลิวกั้วต้งพ่นข้อกล่าวหาและออกมาจากคุก คดีถูกกล่าวหาเรื่องที่เคยทำผิดกฎหมายเพราะคิดรวทางลัด เจิงเหล่าวัวพูดถึงเพราะเขาทำให้เขาคิดได้ว่า ไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ฉลาด แต่ที่สำคัญคือ ต้องใช้ความฉลาดให้ถูกที่ ดังตัวบท 程老歪：人这多多少少的身上都有点毛病，大舅这个人也是一身毛病……我是想明白了很多事，其中这个耿星光这个二傻子对大舅启发是太大了。大舅明白一件事就是人哪，不怕没心眼就怕心眼多，还没有在正地方。大舅那一回就是把那心眼用歪了。คำแปล เจิงเหล่าวัว：คนแต่ละคนก็มีข้อเสียด้วยกันทั้งนั้นไม่มากก็น้อย ลุงเองก็มีข้อเสียเยอะ... แต่ลุงคิดอะไรได้หลายอย่างนะ หนึ่งคือ เจ้าโง่เกิงซิงกวงจุดประกายความคิดให้ลุงได้มากเลย ทำให้ลุงได้เข้าใจเรื่องหนึ่งคือ คนเราไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ฉลาด แต่กลัวว่าจะฉลาดเกิน แต่ใช้ความฉลาดไม่ถูกที่ ครั้งนั้นลุงเองก็ใช้ความฉลาดผิดที่ไปเหมือนกัน (ตอนที่ 35)

การกระทำความผิดพลาดของหลิวกั้วต้ง ซึ่งถือว่าเป็นเด็กหนุ่มหัวดีมีไหวพริบที่สุดในหมู่บ้าน เขาคิดรวทางลัดโดยทำเรื่องผิดกฎหมาย เป็นการใช้ความฉลาดในทางที่ผิดจนต้องติดคุก แต่สุดท้ายหลิวกั้วต้งก็เข้าใจและกลับตัวมาเริ่มตั้งใจทำงานสุจริตกลับไปหาเจ้าเยียนและบุตรชาย คืบคลานด้วยความช่วยเหลือจากเกิงซิงกวง ซึ่งการที่แต่ละบุคคลมีเหตุผล มีความฉลาด ทำให้แต่ละบุคคลมีโอกาสในการเลือกเป้าหมาย แสวงหาความฝัน ทำโครงการต่าง ๆ และเจรจาประนีประนอมต่าง ๆ ได้ ซึ่งการเลือกนี้เป็นความรับผิดชอบของคน ๆ นั้น คนเราอาจจะทำผิดพลาดและเรียนรู้จากสิ่งเหล่านี้ (วิจิตพาณี เจริญขวัญ, 2560, น.220)

แนวคิดและพฤติกรรมของเกิงซิงกวง มีแรงจูงใจเชิงบวกกับบุคคลรอบตัว ดังที่ วิจิตพาณี เจริญขวัญ (2560, น.129) กล่าวเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ บี.เอฟ.สกินเนอร์ (B.F.Skinner) นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงไว้ว่า สกินเนอร์ให้ความสำคัญกับการเสริมแรงทางบวกซึ่งตรงข้ามกับการให้สิ่งที่ไม่ต้องการ แรงเสริมทางบวกเป็นประเด็นสำคัญในการสร้างสรรค์ให้สังคมประสบ

ความสำเร็จ แต่สกินเนอร์ทราบดีว่า การใช้สิ่งที่ไม่ต้องการ (Aversive Conditioning) เพื่อการควบคุมพฤติกรรมยังเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในบางครั้ง

ภาพสะท้อนความเป็นจีนจากการคิดกลับใจของเจิ้งเหล่านีและหลิวกั๋วตั้งสอดคล้องกับแนวคิดสำนักนิติธรรม (法家) ในประเด็นการอาศัยกฎหมายที่ประกาศใช้ในรัฐหนึ่ง ๆ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของประชาชน เป็นข้อบัญญัติให้ประชาชนทราบว่าอะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ ซึ่งแนวคิดสำนักนิติธรรมที่ปรากฏในวัฒนธรรมจีนนั้นเน้นเรื่องการใช้อำนาจรัฐอย่างเด็ดขาด การบริหารงานภาครัฐโดยยึดตามหลักกฎหมายอย่างเข้มงวด ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของกฎหมายที่ใช้ในการรักษาความสงบของบ้านเมือง

ตัวอย่างที่ 19 หลานหย่งเสียนพูดคุยกับเฮ้อจื่อเฟิงถึงอิทธิพลด้านดี ที่เก็งชิงกวงมีต่อคนรอบตัว ดังตัวบท 兰永贤：

(耿星光) 是人物没什么不好的。这叫人心向善哪。贺子鹏：这跟人心向善有什么关系？兰永贤：老子不是说了吗，“善人者，不善人之师”。大伙越是喜欢像耿星光这样的人，就越说明大家是人心向善的。คำแปล หลานหย่งเสียน: เก็งชิงกวงกลายเป็นคนดังขึ้นมาทำไมจะไม่ดีล่ะ แบบนี้เรียกว่าใจคนไฝ่ดีงาม เฮ้อจื่อเฟิง: เกี่ยวข้องอะไรกับใจคนไฝ่ดีงาม? หลานหย่งเสียน: เหล่าจื่อกล่าวไว้ว่า “ผู้มีจิตใจดีงาม เป็นครูของคนไม่ดี” ทุกคนยิ่งชอบคนแบบเก็งชิงกวงมากขึ้นเท่าไร ยิ่งแสดงให้เห็นว่าทุกคนมีใจไฝ่ดีงาม (ตอนที่ 22)

จากตัวอย่างที่ 19 ที่กล่าวว่า “ทุกคนยิ่งชอบคนแบบเก็งชิงกวงมากขึ้นเท่าไร ยิ่งแสดงให้เห็นว่า ทุกคนมีใจไฝ่ดีงาม” สอดคล้องกับแนวคิดจิตวิทยาสังคม ริชาร์ด เจ. คริฟส์ (2563, น.58) กล่าวว่า ในการรับรู้เมื่อเจอคนที่ไม่เป็นตามกฎและจัดเข้ากับระบบไม่ได้ บ่งชี้ว่า ระบบจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งแก้ไขโมเดลทางจิตที่รับรู้บุคคลนั้น นักจิตวิทยาสังคมเสนอว่า นั่นเป็นกลยุทธ์ที่ยึดหยุ่นตามแรงจูงใจ (Motivated Tactician) ประมวลผลข้อมูลที่เราทำความเข้าใจโลกได้ดีที่สุด นี่เป็นสาเหตุที่ภาพเหมารวมเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป เมื่อเราพบคนที่อยู่ในบทบาทตรงข้ามกับภาพเหมารวมมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อทุกคนเห็นต้นแบบผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นและพอใจกับต้นแบบเหล่านั้น ดังที่ทุกคนประทับใจในตัวเก็งชิงกวงและเจ้าของบริษัทที่มีคุณธรรมอย่างหลานหย่งเสียน สังคมจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามค่านิยมอันดีงาม

นอกจากนี้ บทสนทนาในละครโทรทัศน์ยังแฝงนัยความหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบทสนทนาที่เข้าใจได้ง่ายแต่แฝงไว้ซึ่งปรัชญาการใช้ชีวิต ดังตัวอย่างที่ 20-21 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 20 ฉากหลานหย่งเสียนพูดคุยกับเฮ้อจื่อเฟิง หลังจากที่เฮ้อจื่อเฟิงประสบความล้มเหลวทั้งทางหน้าที่การงานและครอบครัว ถึงเรื่องการยอมรับผิด การกลับตัวและเริ่มต้นใหม่ ดังตัวบท 兰永贤：承认错误和承认失败是不同的，如果你承认失败的话，你只会感受到失望、挫败和沮丧。可你承认错误的话，却能够让你反省、思考，甚至于会让你有重新再来过的机会。คำแปล หลานหย่งเสียน: การยอมรับความผิดกับการยอมรับความพ่ายแพ้ไม่เหมือนกันนะ หากคุณยอมรับความพ่ายแพ้คุณจะรู้สึกถึงความผิดหวัง ความพ่ายแพ้และเศร้าสลดใจ แต่หากคุณยอมรับความผิดและกลับมาคิดพินิจพิจารณาแก้ไข นั่นอาจมีโอกาสดำเนินการใหม่ก็ได้ (ตอนที่ 35)

ตัวอย่างที่ 21 ฉากย่าของเก็งชิงกวงพูดถึงการเลี้ยงดูเก็งชิงกวง ที่เขาเติบโตขึ้นมาโดยไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเป็นพิเศษแต่อย่างใด คนคนหนึ่งจะเป็นคนดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเลือกปฏิบัติของตัวเอง ดังตัวบท 贺子鹏：您说您是怎么把他教育得这么优秀啊？三奶奶：教育啥呀，我哪懂教育，也没插尖，也没打杈，就顺着那个藤曼长呗。คำแปล: เฮ้อจื่อเฟิง: ผมอยากถามว่า คุณเลี้ยงดูเก็งชิงกวงยังไง ถึงได้ออกมายอดเยี่ยมขนาดนี้ ย่าสาม: อบรมเลี้ยงดูอะไร ฉันไม่รู้จักหรอก ไม่ได้แต่งยอด ไม่ได้ตัดออก โตขึ้นมาเองตามเถาไม้เลื้อยนั่นแหละ (ตอนที่ 36)

ชีวิตของมนุษย์ไม่ได้จำกัดอยู่กับสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว ในการที่จะเข้าใจโลกภายในของคน ๆ นั้น ต้องขยายการมองหรือศึกษาให้มากขึ้น โดยรวมทั้งวัตถุสิ่งของ สังคม วัฒนธรรม และจิตวิญญาณ ซึ่งถ้าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสิ่งที่ตั้งใจพิจารณาไตร่ตรองและมีจุดมุ่งหมาย มนุษย์จะรู้ว่าอะไรคือเหตุและผลจากการกระทำของตนเอง และรู้ว่าผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร โดยแต่ละคนจะมีแนวโน้มที่จะแสวงหาความหมาย คุณค่าและสร้างสรรค์ชีวิตของตนเอง (วิจิตพาณี เจริญขวัญ, 2560, น.220) ภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในเรื่องทั้ง 4 ประเด็นข้างต้นล้วนมีความสัมพันธ์กับความคิดความเชื่อตามวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม โดยมีตัวเอกเก็งชิงกวงเป็นตัวแทนในการนำเสนอปรัชญาการใช้ชีวิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพความเป็นจีนในแง่การมีเมตตา

และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งบทสรุปของตัวละครทุกตัวในละครโทรทัศน์ชุดนี้ล้วนให้ข้อคิดในการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้จากความผิดพลาด หรือการเรียนรู้ได้จากตัวละครตัวเล็ก ๆ ซึ่งเป็นบุคลกรธรรมดาในสังคมซื่อเก็งซิงกวง

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ละครโทรทัศน์เรื่องนี้ นอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังสะท้อนสังคมและส่งต่อแนวคิดค่านิยมได้ เช่นเดียวกับสื่อประเภทอื่น ๆ ที่นำเสนอค่านิยมของสังคมจีนที่ดี ซึ่งสังคมในเรื่องของละครเป็นเสมือนภาพจำลองสังคมจีนในปัจจุบัน ที่ผู้คนมุ่งแสวงหาความร่ำรวยทางวัตถุ แต่ละเลยคุณค่าความเป็นมนุษย์และความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณซึ่งเป็นแนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่อยู่ในวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน จากการศึกษาพบว่าภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องซิงกวงซันลัน ซึ่งมีตัวเอกเป็นตัวละครแนวสามัญชนโดยมีลักษณะพิเศษแบบซิงกวงเป็นตัวแทนการนำเสนอสิ่งที่สังคมจีนปัจจุบันควรรักษาไว้ ความสำคัญเรื่องการเมตตาต่อผู้อื่นและการเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ในสังคมซึ่งสามารถนำไปเชื่อมโยงกับบริบททางวัฒนธรรมจีนที่เป็นแก่นแท้ได้

ภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่องซิงกวงซันลัน มี 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1. ความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ 2. คุณธรรมและจริยธรรม 3. ความกตัญญู และ 4. การมีอิทธิพลเชิงบวกต่อครอบครัว ซึ่งทั้งสี่ประเด็นต่างก็มีความเชื่อมโยงกับแนวความคิดและความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีน โดยเฉพาะแนวคิดลัทธิขงจื๊อที่ให้ความสำคัญหลักความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความกตัญญู และการศึกษา แนวคิดลัทธิเต๋าที่เน้นการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย สติปัญญาที่นำไปสู่การรู้จักตัวเอง รู้จักความพอเพียงและความสันโดษ แนวคิดสำนักมั่วจียาเน้นเรื่องความรักโดยเท่าเทียมกัน ประโยชน์นิยมต่อส่วนร่วม และแนวคิดสำนักนิติธรรมที่เน้นการใช้กฎหมาย จัดการให้ทุกคนดำรงอยู่ภายใต้กฎหมายเพื่อความสงบสุขของสังคม ซึ่งตัวเอกซิงกวงแสดงให้เห็นว่า คุณค่าของชีวิต ไม่จำเป็นต้องหมุนไปตามโลก แต่สามารถรักษาไว้ซึ่งสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

อนึ่ง แนวคิดและแนวทางการปฏิบัติที่แสดงออกถึงการมีเมตตาและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สิ่งเหล่านี้กำลังถูกละเลยไปจากสังคมจีนในปัจจุบัน ละครโทรทัศน์เรื่องนี้จึงให้ตัวเอกซิงกวงเป็นตัวแทนในการนำเสนอสิ่งที่สังคมจีนในปัจจุบันควรรักษาไว้ ภาพสะท้อนความเป็นจีนที่ชี้ความสำคัญเรื่องความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ คุณธรรมและจริยธรรม และความกตัญญู ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมและควรค่าแก่การรักษาไว้ ซึ่งคนที่สังคมจะยอมรับไม่ได้ผู้ที่ว่าเป็นคนเก่งหรือไม่เก่ง แต่ขึ้นอยู่กับเป็นคนดีหรือไม่ดี ซึ่งคำว่า “ดี” เป็นมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครตัวนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก โตสงวน. (2565). ภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่วัยสามสิบที่สะท้อนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่อง “ซานซือเอ๋อริ่”. *วารสารการวิจัยภาษาและสังคม*, 16(1), 83-96. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ksk/article/view/252281>
- จูดิธ พี. ซินเซอร์ (Judith P. Zinsser). (2538). ดีแฟประวัติศาสตร์ การศึกษาและคุณธรรม—เหตุใด เรื่องฟอร์เรส กัมพ์ จึงได้รับความนิยมอย่างมาก? (Real History, Real Education, Real Merit— or Why Is “Forest Gump” so popular?). *วารสารประวัติศาสตร์สังคม (Journal of Social History)*, (29), 91-97.
- เซียวเจินอีวี และหลี่เจียฮุย (肖振宇, 李嘉慧). 2560. การเรียนรู้และการขบคิดภายใต้ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา บทละครโทรทัศน์ เรื่อง ซิงกวงซันลัน ที่ได้รับอิทธิพลจาก เรื่อง บันทึกประจำวันของคนบ้า (文明冲突下的启蒙与善诱——电视剧《星光灿烂》对《狂人日记》笔法的继承). *วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์จีหลิน (吉林师范大学学报(人文社会科学版))*, ปี พ.ศ. 2560 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน-ตุลาคม (2017年9月第5期), 81-85.
- ธเนศ เวศร์ภาดา. (2560). *ความคิดเดินทาง เล่ม 1 รวมบทความภาษา วรรณคดี สารคดี ละคร การวิจารณ์ การแปล*. บริษัท แชนโพร์ พรินติ้ง จำกัด: กรุงเทพฯ.
- นิโรธ จิตวิสุทธิ. (2564). *วิถีแห่งเต๋า โดย เหลาจื่อ*. ก้าวแรก: กรุงเทพฯ.
- ปกรณณ์ ลิ้มปนุสรณ์. (2548). *คัมภีร์เต๋าของจวงจื่อ*. บริษัทสร้างสรรค์บุ๊คส์ จำกัด: กรุงเทพฯ.

ปกรณัม ลิมปุนสรณ์. (2556). แนวทางแห่งสันติวิธีในปรัชญามั่วฉือ: ความรัก ความเท่าเทียม ผลประโยชน์ และครองธรรม.

วารสารจีนศึกษา, 6(1), 25-52. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CSJ/article/view/55007>

ปกรณัม ลิมปุนสรณ์, ทอแสง เซวี่ซุติ, ธนาภา เดชพาวภูมิกุล, ธนาพล ลิมอภิชาด, รัฐ สาดราวุธ, อาทิตย์ ชีรวณิชย์กุล, จณิษฐ์ เฟื่องฟู, อุทัย เกสรวิบูลย์, เสาวณิต จุลวงศ์, มลธิรา ราโท, นันธนัย ประสานนาม และพจน์ปรีชา ชลวิจารณ์. (2559).

ถกเถียงเรื่องคุณค่า. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

เฟิงโหย่วหลาน (冯友兰). (2563). ประวัติปรัชญาจีน (中国哲学简史). สำนักพิมพ์จงหวาซุจีวี่ (中华书局): ปักกิ่ง (北京).

พิน ดอกบัว. (2563). ปวงปรัชญาจีน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม

ริชาร์ด เจ. คริสป์ (Richard J. Crisp). (2563). จิตวิทยาสังคม [Social Psychology] (ทิพย์ภา หวนสุริยา, แปล). กรุงเทพฯ:

บุ๊คสเคป. (ต้นฉบับพิมพ์ ปี ค.ศ. 2015).

วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร, กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2565). ภาพลักษณ์ความเป็น “วีรบุรุษ” ในวรรณกรรมเยาวชนจีน เรื่อง เรื่องราวของเหลยเฟิง. วารสารร่วมพฤษ, 40(1), 313-330.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/article/view/254575>

วิจิตพาณี เจริญขวัญ. (2560). ระบบและทฤษฎีทางจิตวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง:

หนิงจีหมิง (宁继鸣 (主编)). (2561). สรรวประเทศจีน (中国概况). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง (北京语言大学出版社): ปักกิ่ง (北京).

หลี่หงเจิน และหลี่จิงจิง (李红珍, 李菁菁 (编辑)). (2558). คัมภีร์หลุนอี่ว: กวีนิพนธ์คลาสสิกที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก (论语: 影响孩子一生的国学启蒙经典). สำนักพิมพ์เทียนตี้ (天地出版社): เจิงตู (成都).

อติชาติ คำพวง และอรอนงค์ อินสอาด. (2562). ปรัชญาของขงจื้อกับการจัดระเบียบทางสังคม: การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์หลุนอี่ว.

วารสารภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม, 8(2), 126-164.

Oxford University Press. (2023, February 15). American dream. Oxford Learner's Dictionaries.

<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/us/definition/english/the-american-dream>

กู้อื่อเหวิน (古诗文网). (15 กุมภาพันธ์ 2566). ตั๋วบทเหว่ยหลูเยี่ยฮว่า (围炉夜话). กู้อื่อเหวิน (古诗文网).

https://so.gushiwen.cn/guwen/book_46653FD803893E4F0BF2907FDC384E24.aspx

สารานุกรมไปตู้ไปเคอ (百度百科). (30 เมษายน 2566). ละครโทรทัศน์เรื่อง ชิงกวงซันลัน (星光灿烂).

<https://baike.baidu.com/item/星光灿烂/9079455>